

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIII. LETNIK

1923

ŠTEV. 6

Planinski spomini.

Piše duh. svetnik, župnik Jakob Aljaž.

(Konec.)

30. Triglavska pota in vojaki.

Med vojsko so imeli naši vojaki vaje na Triglavu. Bilo jih je kakih 50. Gotovo bi se jih bilo več ponesrečilo, ker so se nazaj grede spustili s Sedla naravnost doli na severni strani proti ledeniku. Rešil jih je Požganc, ki je s Kredarice klical „Nazaj!“ in mahal z roko. Ubogali so ga in so mu bili hvaležni. — Leta 1887, ko poti s Kredarice na Mali Triglav še ni bilo, smo res lezli provizorično tam gori (čez ledenik); nekaj klinov je bilo zabitih, pa vojaki bi jih ne našli in bi padli v ledene razpoke.

Pot s Kredarice na Mali Triglav sta delala Požganc in Kobar po robu nad Sneženo konto, zato, ker na tem robu odnese veter bolje sneg in je več solnca spomladi. Kobar je šel od nekdanje Marije Terezije koče na Mali Triglav in potem navzdol, kolikor daleč je mogel, Požganc je pa lezel od spodaj po tem robu gori, kolikor daleč je mogel, in šta si klicala. Sredino med njima sta potem presekala in zabila kline. Tako smo dobili na Triglav najbližjo pot čez Kot. Prejšnja pot čez Krmo je daljša in vode manjka.

Drugo vajo so imeli vojaki med vojsko leta 1915, ko so lezli iz Kota čez Črno goro v Vrata nasproti Peričnika, kjer so strme skale. Padel je čez steno vojak Rentmeister iz Zg. Avstrije in se ubil. Pokopal sem ga na Dovjem.

31. Še kaj o lovcih.

Turisti in lovci so si v sorodu. Pa lovci trdijo, da še boljše spoznavajo skrivnosti prirode, ker stoje zdaj tu, zdaj tam in pazljivo čakajo na divjačino, turisti pa hodijo vedno po isti poti.

Leta 1876 me je peljal spretni lovec Krvin v Tržiške hribe med Lomom in Dolino na velikega divjega petelina. Prenočila sva v bližnji bajti vrh gore, kjer petelin poje v sredi visokih smrek; potem

pride goličava. — Držala sva se vestno šeg in pravil lovcev. Zakurila sva in ležala tako, da nisva držala glave v dimu. Ko dim pojenja, zapreva vrata in zaspiva. Zjutraj zgodaj vstaneva stajava sneg, da se moreva umiti — to je prva lovska zapoved. Druga lovska zapoved: da moliva, Krvin naprej, jaz za njim. Krvin dvakrat pove: „Če se lovec ne umije in ne moli, ni sreče.“

Potem tiho lezeva pod smreke, kjer je petelin vselej pel. Čakava in čakava, pa le nič ni. Že prej me je Krvin učil, kako se mora lovec med petjem bližati petelinu z napeto puško. Mirno in potrpežljivo sediva na tleh, da se začne delati dan. Še sva molčala nekaj časa, potem pa pravi Krvin: „Sedaj pa že nič ne bo.“

Puške deneva na rame ter se prestopiva kakih deset korakov višje na malo planoto, kjer je stala nizka bukev. „Ferč“ — je zletel petelin, „ferč“ — zleti kura za njim, „ferč“ zleti še ena kura za njim, urno pomeri Krvin, pa je bilo — prepozno. — Molk tri sekunde — potem pa na ves glas: „Tristo hudičev!“ ... Petelin je imel kure pri sebi, zato ni pel.

Še vedno pomnim (čez 45 let) njegovo lovsko jutranjo molitev in poznejšo kletvico (ki je bila menda motus primo primus).

Drugič sem bil s Tržičani in Krvinom na lovu l. 1877. v Dolini pod Košuto pri Primožiču, na veleposestvu njegovih staršev. To posestvo ima sedaj baron Born. Krvin ustrelil ne daleč od mene spodaj srnjaka, ki ga jaz niti videl nisem. Srnjaka prinese Krvin k meni, mi da smrekovo vejico za klobuk, častno znamenje, da sem ga jaz ustrelil. Lovci mi vsi častitajo, jaz se priklanjam in molčim — vsedemo se, ter na prostem po lovski šegi obedujemo. — Čez dva dni zvedo resnico, Ankemius mi očita: „Zakaj ste nas nalagali?“ Jaz pa: „Saj sem molčal!“ Ankemius: „Pa Vam je tako dobro dejalo, ko smo Vam častitali!“ „To je pa res.“

Pastir na Babi (Rožici) mi je povedal, kako je ustrelil plešca, orla, ki ima gol vrat in je koj pri mrhovini, če se na planini kaka živina ubije. Plešec je zelo boječ in pazljiv in ga je težko zalezti. „Naredil sem v bližini ubite živine iz vej šotor, na dotično mrhovino pa nametal nekaj vej ter se skril v šotor. Plešec zopet pride, pa prav ježno veje razmetuje, — ta čas ga ustrelim.“

32. Vodniki.

† Simon Pintar¹ (p. d. Prekin, roj. 21. 2. 1830, † 27. 4. 1907) je bil star, spreten vodnik, kajzar in cerkovnik v Mojstrani. — Njegov kužek je padel v Velikem Triglavu v strmini na Boh. stran.

¹ O Pintarjevi vodniški knjižici bomo poročali na drugem mestu. — Uredn.

† Janez Klančnik (p. d. Simenc), doma iz Mojstrane, je bil imeniten, izkušen, zgovoren vodnik (roj. 2. 4. 1839, † 8. 3. 1916). On je peljal konzula Schwegel-na na Triglav, okrog 1865.

† Juri Skumavc (p. d. Stari Šmerc, roj. 19. 4. 1822, † 29. 2. 1893), oštir, ključar, lovec, oče Zlatorogove „Jerice“, hišar. Kot lovec je preplezal v Vratih „Prag“, preden so ga priredili. On je že zdavnaj vodil Mateka, kaplana iz Kranjske Gore na Triglav. Ker je Mateka „metalo“ (božjast), je ta že naprej opozoril Šmerca, naj ga takrat prime, da ne bo s stene padel. Šmerc ga je držal. Na vrhu Triglava je Matek pokleknil in pol ure molil.

† Franc Skumavc (p. d. Šmerc, roj. 15. 12. 1853, † 27. 12. 1914), oštir, ključar, vodnik v Mojstrani, sin prejšnjega, je mene peljal l. 1887 na Triglav, teden po otvoritvi Dežmanove koče; šla sva čez sneg naravnost na steno med Velikim in Malim Triglavom in prišla na Sedlo. Bil je spreten, močen, skrben vodnik. Še parkrat me je pozneje peljal, potem pa sem hodil brez vodnika. Med potjo mi je pokazal gamse v Mlinarici, in blizu Triglava zjutraj planinskega orla visoko v zraku. — Pravil mi je, kako je na Rjavini gamsa ustrelil. Na solčni strani so bili gamsi, en sam gonjač od spodaj, samo on lovec, pa trije prelazi, kjer gredo lahko gamsi čez greben. Kaj naj stori? Na en prelaz obesi svoj jopič, na drugem prelazu naredi neprijetno dišavo (gamsi imajo dober nos), na tretjem prelazu pa čaka in gamsa ustreli. . . .

Šmerc je bil okoli petstokrat na Triglavu. Včasih se je popoldne ob dveh vrnil domov s Triglava, pa čez eno uro je šel z drugim turistom nazaj na Triglav! Kdor je imel slabe čevlje, temu jih je dal Šmerc v Mojstrani okovati. Ob nevihti vrh Triglava je marsikaterega obvaroval nesreče. Hvalil je Staničevo zavetišče. Prof. Kandernalu je rešil življenje. — Šmercova soproga je zelo povzdignila gostilno Mojstrano.

To so znani in zasluženi domačini, pravi triglavski planinec pa je tudi inorodec:

Dr. Julius Kugy, bogat trgovec v Trstu, prvovrsten turist in pisatelj. Bil je parkrat pri meni; on ni bil naš nasprotnik in je priznaval naše zasluge. Popisal je v „Ostalpen“ pred tridesetimi leti zgodovinsko po dokumentih ljubljanskega muzeja v Illyrisches Blatt in drugod Triglav in znamenitosti, pota in hojo na Triglav, zaslužne može in vodnike. Kugy, jako simpatična oseba, mi je pravil, da zadnja leta hodi raje pozimi na gore, tako na Triglav (pred 20 leti), na Jalovec (naš Matterhorn) iz Planice. „Kako je to pozimi mogoče?“ ga vprašam. „Še lažje ko poleti“, mi pravi; „to je bil izprehod, nobene nevarnosti pred kamenjem, ki poleti tukaj doli leti.“ Videl sem pa, kako ima škornje podkovane, da se dobro primejo v sneg in led.

Dr. Kugy je idealen mož. Napravil je na svoje stroške orgle v v tržaško cerkev s pridržkom, da on hodi ob prostem času igrat na orgle „Bachove fuge“.

Janez Klinar (vulgo Požganc), hišar in oštir v Mojstrani, je že iz Plan. Vestnika dobro znan kot naš tridesetletni delavec na Triglavu. On vse modro preudari in je v gorah tako izkušen, da ga še inženirji radi poslušajo in slušajo. Triglavske stene je preplezal preden so bila pota. Že pred 40 leti je peljal pogumnega nemškega turista tam, kjer je pozneje šla Kugy-jeva pot, na južno stran Triglava in na Trento. Tisti nemški turist je pozneje padel na Tirolskem v ledeno spoko.

Požganc je rojen 18. 10. 1843, njegova žena Meta 12. 6. 1841. On je vesten delovodja, žganja ne pije. — Ko sem ga ob sobotah čakal, da je prišel s Triglava, je izpil le eno, k večjemu dve kupici piva. „Nisem več žejen“, je rekel. Plan. Društvo mu je podarilo umetno žepno uro. Prej je imel malo hišico, potem si je dozidal prostorno hišo, ker je priden in varčen. Otrok nima. — Kako je Požganc pozimi čez grde skale zvlačil les iz Krme na Kredarico, to je bilo mojstrsko in duhovito. Da je delavce nazadnje prehitela spomlad, je kriv ljublj. trgovec, ki je prepozno poslal železno vrv, katero sem bil zgodaj naročil, pa ne prejel. Kako smo bili žalostni, ko smo morali v Krmi za tisto leto z delom prenehati! „Solnce je tako rdeče v skale sijalo, mi pa moramo iti domov!“

□ □ □ □ □

Božič v snegu.¹

Janez Kveder.

Bolj ko se je bližal Božič, tem bolj je padal dež in naraščala je nestrpnost in žalost nas smučarjev. Ogledoval sem smučič, jih mazal, da se je kar cedilo od njih, jih prenašal od peči pod streho in zopet na solnce. Kaj mi je za Božič potica in vse drugo, če ni snega!

„Za Božič — kam?“ me vpraša Stane, ki je menda tudi že pozabil, kdaj je zadnjič praznoval Božič doma. — „Na Kredarico bi šel, če mi preskrbiš snega.“

Dogovorila sva se vseeno, da jo udarimo na Gorenjsko; saj je visoko v gorah ves teden snežilo. Pridružilo se je nama šest tovarišev.

¹ Na tej turi sta nastali sliki na naših letošnjih prilogah: „Božično jutro na Kredarici“ in „Staničeva kočja — Triglav“. — Uredn.

Deževalo je, ko smo odšli iz Ljubljane, preskrbljeni s svečkami in okraski za božično drevo, in težke megle so pokrivalo Gorenjsko. Slabo vreme in gosta megla sta nas plašila. Mari se naj vrnemo? Ne! Mi uporneži — kaj šel!

Prišedšči v Mojstrano, smo se razveselili: sneg je naletaval. Izmed dolin smo se odločili za srednjo: pot čez Kot je do prve kočice bližja, tudi nam je dobro znana. Torej v Kot! Hoteč dospeti še do večera do St. ničeve kočice, smo odšli ob 11. uri dopoldne iz Mojstrane. Pa smo se uštelili. Da bi se bilo le enemu od nas sanjalo o naporih in o prečuti noči v globokem snegu, gotovo bi se bili odpovedali ponočni upornosti!

Koncem doline v Klinu — smo si vsekali malo smrekico za božično drevo, tu je zapadel sneg že za pol metra, višje gori pri studencu ga je bilo meter in čez. Gazili smo do pasu, menjajoč se v pričetku vsake pol ure, pozneje česče, nazadnje vsakih pet minut. Radi mehkega snega in hude strmine ni bilo mogoče navezati smuči. Težko in naporno je bilo gaženje. Približno v sredini med Klinom in Peklom je bil sneg že tako globok, da se je udiral čez glavo. Gaziti ni bilo mogoče več; zato smo si navezali smuči od spodaj z derezami ali jermeni, da ni drselo. Zdaj je šlo bolje: udirali smo se samo — pol metra! Eden tovariš se je tu vrnil; čez eno uro smo slišali njegovo vriskanje iz doline. Hodili smo že 6 ur, a bili šele na tretjini poti.

Diven in obenem strah budeč je pogled odtod na strme stene Rjavine in Urbanove Špice. Snežilo je močno, mrak je legal na dolino, strmina pa je postajala večja in večja. Hiteli smo, kar se je dalo, a noči ni bilo mogoče uiti; zalotila nas je med potom. Težko smo iskali in našli med razpokami in zameti najlogodnejšo stezo. Enkrat smo si morali odvezati smuči in sekati stopinje v oledeneli steni. Stem pa smo tudi stopili na vrh Kota. Ura je 11 ponoči, torej smo že 12 ur v snegu!

Medtem se je bilo nebo v višavah zjasnilo. Po kratkem odmoru smo odšli naprej v smeri levo nad Peklom, a smo zašli pregloboko v stene nad njim. Tu nas je zopet objela gosta megla. Brez orientacije smo na slepo prečili teren v smeri, ki se nam je zdela pravilna; za kakih 50 m smo rabili celo uro. Skalnata peč, do katere smo dospeli, nam je nudila ugodno mesto za odpočitek. Potreba nam je bilo oddiha, kajti enega od nas se je polotila slabost, drugi je zaostal. Kje smo? Levo z ledom prevlečena stena, desno še hujša strmina, no, in medtem je zopet začelo snežiti. Izbrali smo si prostore, posedli na tesno in postavili svojo samovare za čaj. Ko smo bili zavžili čaj in tovariši le niso kazali nobene volje, da bi nadaljevali turo, sva jih s Stanetom začudeno vprašala, ali name-ravajo na mestu prenočiti. Res so se zato odločili, kljub samotni, snegu in mrazu; spanec jih je jemal.

Joža in Ante sta se bila vsedla na smuči, ogrnjena v dežni plašč, in sta prižgala pod seboj dve sveči, da jima nekoliko grejeta. V tem položaju sta predremala do jutra. Za njima se je vlegel med skale, dobro zavarovan, Stane. Benjamin je spal kakor fijakarski konj — stoje z glavo naslonjen v steno, z nogami oprt v sneg.

V tem stanju smo „praznovali“ Božično noč. Mesec je sijal in razlival svoje srebro po novem snegu, je zalival skale in čeri in slikal v stenah bajne oblike. Izpod oblakov, ki so krili doline, so se zamolklo čuli odmevi svetonočnih zvonov.

Sedeč ob samovarju, si drgnem s svežim snegom napol zmrzle noge in odganjam, kot čuvar zaspalih prijateljev, trudni spanec. Ob svitu gorečih sveč se izražajo v njihovih obrazih čudne sanje, ki jim švigajo ko sence preko čela in lica. Tudi govorili so v sanjah, živo in resnično. . . Jaz po sem sanjal bedé.

Misli so mi uhajale domov; tam sedijo domači in prijatelji veselo razpoloženi za drevescem. Koliko takih noči sem že praznoval. Spomnim se dobe prve mladosti, spominjam se poznejših let, na čas svetovnega požara, ko sem imel pred sabo nado v življenje, bojazen pred smrtjo in vrnitev. V tujini sem z bolestjo koprnel po domu. Tokrat ne; zakaj ne? Zakaj sem se sploh odpravil ta dan tako visoko v osrčje divje narave? Ti, narava! Tvojim tajnim čarom ni mogoče odoleti!

Rdeč trak nad Karavankami nam je naznanjal prvo zarjo. Predramili smo se in otipali ušesa in prste. Izborni razpoloženi in veseli, da je minila noč brez nezgod, smo prelezli zadnjo strmino še pred solnčnim vzhodom in navezali smuči. V kratkem smo pridrseli do Staničeve kočice. Prvi žarki jutranjega solnca so obsevali vrhove Triglava, Rjavine in Begunjskega vrha. Pogled na Karavanke s Kepo, vso zasneženo, kopajočo se v žarkih solnca, je očarljiv, dočim je dolina mračna, kolikor je ne pokrivajo megle. — Koča je bila zametena, vrata v ledu zamrzla. Ne bilo nam bi treba odmetavati snega in sekati led, če bi bili vedeli, da je neki lopov že vlomil pri oknu v kočico in odnesel inventar. Ta „gospod“ je pustil okno odprto, veter je nanesel v sobo za meter snega. Drv je bilo nekaj, nismo pa mogli zakuriti, ker je bil dimnik zasnežen. Stane in Joža sta streljala okoli kočice krasne motive, drugi smo smučali na solncu.

Pozno popoldne smo odšli proti Kredarici spočiti, čeprav ni nobeden prav spal. Čez Rež, kjer je še poleti, ako ni popolnoma brez snega, nevarno, nismo mogli. Spodnja pot, preko ledenika h Kredarici, je pač mestoma zelo strma, vendar ne tako nevarna. Brez zaprek smo prešli zamete, naglo je šlo po ledeniku. Joža, ki je bil prvi dan vedno zadnji, je pihal po ledeniku, da smo ga težko dohajali. Pred kočico smo še zapeli in povriskali hudomušno, češ, „kaj pa nam morejo . . .“ — Brez

sitnosti so se dala vrata koče odpreti. Zakurili smo peč, goreti pa ni hotela, ker je bil dimnik s snegom zamašen. Dva Staneta sta kinčala drevesce, tretji Stane je pa usmeril svoj fotopihalnik, da nas slika. Počasi se je tudi dimnik odtajal in začel vleči, kmalu se je gorkota širila po sobi. Oh, ti ljuba, široka peč! Kaj bi si neki mislil g. duhovni svetnik, ko bi vedel, da smo se segreli, skoroda protipostavno, tam v njegovem kotu! Zlata vreden prostorček je tisti pri peči!

Sicer za dan prepozno, a tem lepše nam je sedaj zažarelo drevesce s svečkami. Dvojen Božič, dvakrat božične misli, pa drugo noč milejše ko prošlo noč. Pozabljene so vse nevarnosti in prezebanje. Tudi tovariši so veseli in pogledi vseh, uprti v razsvetljeno drevesce, izražajo zadovoljstvo. Skozi okno nas je opazoval ata Triglav, v novi beli kučmi, obsijan po mesečini, čudeč se naši prešernosti. Nič se ne boj! Ne bo nas gor, čeprav je bil to naš namen, premalo časa imamo in bojimo se, da nas bi stresel, če bi teptali tvojo novo mehko kučmo.

Stane in Joža sta že spet s svojimi aparati na delu, uprla sta jih v „Aljažev kot“, a upiral se jima je. — Drevesce je ugašalo in čas je, da znosimo blazine iz skupnega ležišča v Aljažev kot in poležemo. Dobrohotno nam je kimal Triglav, skozi okno, želel sem mu lahko noč in zaspal.

Zarana sta nas zbudila fotoamaterja s stikanjem po koči. Solnce je že obsevalo Triglavski vrh in druga slemena, daleč tja do Visokih Tur in Tirolskih gora.

Težko je opisati krasote solnčnega zimskega jutra na Kredarici in ne čudim se Stanetu prvemu, strastnemu turistu amaterju, da je letal po snegu udrt do pasu, na lovu za motivi. Tudi Joža je hitel na vso moč. Vedela sta, zakaj; kajti redko se nudi taka prilika, morda nikdar več. — Medtem je Benjamin skuhal čaj, drugi pa pospravili blazine, očistili kočo in pogasili žerjavico v peči. Treba je bilo misliti na odhod. Drevesce z vsemi okraski in odškodnino za drva smo pustili za spomin, Arhovi „mami“, da se ne bo jezila na nas. Zaprli smo polknice in vrata koče in se odpravili ob 10. uri.

Prav do Krme smo imeli na povratku krasno smuko. Vse skale so bile zalite s snegom — ležal je do tri metre visoko in med njimi mnogo zametov Triglav in Kredarica sta se nam skrila, prikazali so se drugi vrhovi, Mišelj vrh, Tošč in Vernar. Bliskovito je drselo navzdol po prodiščih ob stenah in prepadih, tu brezskrbno, tam zopet opreznije. Seveda ni manjkalo neprostovoljnih skokov in zverženih padcev. Med potjo sta Stane in Joža mnogo fotografirala.

Ko smo dospeli v Gornjo Krmo, nas je objela čudna prikazen: nekaka vijoličasta barva, menda odsev solnčne svetlobe, je napolnila vse

ozračje, prav dol v že zasenčene doline. Ko smo dospeli brez večje nezgode — le Stanetu tretjemu se je zlomila smuča že v dolini, — smo sneli smuči in peš nadaljevali pot do Mojstrane.

V mislih na kržev pot pred dvema dnevom, smo se ozrli spodaj še enkrat v mračni Kot; potem ga je zagrnila tretja noč.

„Aljažev klub SPD.“

Tujci, ki prihajajo v slovenski svet, strme občudujejo lepoto njegovih planin; mi jo ljubimo. Tisoči vsake starosti in obojega spola hite vsako leto na planinske vrhove, da se tam gori oddahnejo; in čim bolj se vsled rastoče industrializacije slovenskega ozemlja množe razni uradniški, obrtniški in tovarniški prostori, tem več je src, ki si v divnolepih višinah žele vsaj za nekaj dni privoščiti razvedrila in plemenitega užitka ob pogledih na prekrasno floro, na naše gore in sinje daljave. Ne samo Slovenci, tudi Hrvati, tudi Srbi posečajo v vedno večjem številu naš svet. SPD ga je odprlo in izvršilo eno najlepših kulturnih nalog med nami; kakor malokdo je s svojim delom zanetilo ljubezen do rodne grude pri nas! T. K. Skala si je v tej smeri začrtal še posebno visoke cilje. Naj bi jih kar najlepše uresničeval! — Tako se je moglo zgoditi, da je le tekom lanskega leta obiskalo Triglav kar 4000 ljubiteljev planin iz vseh krajev naše države. Še več si jih želi priti ne samo tja gor, temveč sploh v višine naših planin.

Zato se je v okviru SPD osnoval poseben klub, ki hoče polagoma na primernih mestih v planinah organizirati službo božjo ob nedeljah in praznikih vsaj v poletnih mesecih; da lahko vsakdo pohiti na gorske višine, ki bi z oddihom v naravi združil rad tudi izvršitev svoje krščanske dolžnosti. Klub si je nadel ime „Aljažev klub S. P. D.“, nosi me moža, znanega in ljubega vsakemu planincu, moža, ki je v svojem idealnem navdušenju poleg tolikih planinskih nalog izvršil tudi to, da je postavil Bogu in Mariji v čast kapelico na plečih samega Triglava 2515 m visoko, na dosedaj najvišji točki Slovenije in Jugoslavije sploh Ustanovitev kluba, ki se je izvršila seveda v soglasju z Osrednjim odborom SPD v Ljubljani, je presvetli g. knezoškof dr. Ant. B. Jeglič, i on sin naših prelepih gorenjskih planin, z veseljem pozdravil in njegova pravila odobril. Namenu primerno obstoji klubov akcijski odbor iz duhovnikov članov SPD; redni član kluba pa je lahko vsak član SPD brez izjeme; podporni vsakdo tudi izven SPD. Razne funkcijske pravice v klubu imajo naravno le redni člani.

Organizacijo službe božje v planinah si misli odbor tako-le:

Za letos bi se kapelica na Kredarici popravila in notranjščina nanovo opremila, legi, krasnemu svetu v Triglavskih višinah primerno, da bi bila vsakemu v veselje in vzpodbudo; kapelica naj bi se posvetila Mariji Vnebovzeti, da bi leto za letom 15. avgusta imeli tudi planinci (in pastirska naselbina na Velem Polju) svoje cerkveno, slovesno radostno „žegnanje“ na višinah; pred vsem pa bi skušal poskrbeti, da bi bila ob določni, za planince z izhodišči iz vseh triglavskih koč najbolj primerni uri sveta maša v kapelici na Kredarici vsako nedeljo in praznik vsaj od konca junija pa do Malega Šmarna 8. septembra.

V nadaljnjih letih bi skušal postaviti lepo kapelico v čast angeljem varihom v Vratih, tam kjer se steze cepijo v Tomiškov pot čez Prag, v Triglavsko steno, na Križke Pode, Razor, Stenar, Škrlatica in tudi tukaj organizirati nedeljsko službo božjo;

isto na Veliki Planini, kjer je v poletnih mesecih itak naseljena cela vas, za smučarje pa bi bila služba tukaj po potrebi tudi v zimskem času; isto ob Koči pri Triglavskih jezerih, v Kamniški Bistrici, oz. na Kamniškem sedlu, pod Ojstrico itd.

Klub je prepričan, da je vse to ne samo v interesu SPD, temveč še posebe v duhu našega ljudstva, ki bi v planincih pričevalo gledati ljudi svoje tradicije, v planinstvu samem pojav svojega življenja.

Kljub lepo vabi vse, da pristopijo k njemu bodisi kot redni, bodisi kot podporni člani. Redni člani prispevajo za klubove namene po 10 Din za tekoče leto. Članice lahko sodelujejo pri liturgični opremi za službo božjo in pri notranji opremi kapelic, h čemur so kar najlepše vse brez izjeme objavljene Klub prosi končno še posebe duhovnike profesorje, katehete, sploh vse, ki so ob gotovih časih službeno nevezani in ki bi bili voljni sodelovati pri organizaciji nedeljske in praznične službe božje ne samo na Kredarici, temveč če bi bilo mogoče, že letos tudi v izhodiščih na planine, n. pr. na Jesenicah, pri Sv. Križu pod Golico, na Dovjem, v Mojstrani, Kamniški Bistrici itd, da se odboru prijavijo.¹

Geslo naše: Lepe planine vsem, ki hrepene po njih!

Za „Aljažev klub S. P. D.“

akcijski odbor:

Dr. Jos. Srebrnič, univ. profesor, kot t. č. načelnik; Janko Mlakar, profesor veronauka na ženski realni gimnaziji, kot t. č. blagajnik in gospodar; Janez Jalen, katehet na deški ljudski šoli, kot t. č. tajnik.

Čez hrib in dol.

5) Moje ture v letu 1922 so bile sledeče:

a) 6./I. sem šel z Zorkom Jelinčičem in Francetom Štrukljem iz Kamnika proti Grintavcu. Iz Bistrice do Kokrskega sedla smo imeli cca 1 m globok sipast sneg, ki se je do dna udiral. Le v začetku je bil plitvejši in proti vrhu zamrznjen, tako da smo se preborili v devetih urah od Bistrice do Cojzove koč. — 7./I. smo šli na vrh Grintavca, ki smo ga dosegli v dobrih treh urah. Nato smo so vrnili v Bistrico in drugi dan odšli v Ljubljano. Natančnejši opis je v „Plan. Vestniku“ 1922 str. 23 in 53. — Napravili smo napako, da nismo počakali solnčnega ali južnega vremena, da bi lahko hodili po zamrznjenem snegu. Z dobrimi derezami se na Kokrsko sedlo pride pozimi tudi lažje, če se gre navzgor naravnost po plaz, v katerem je trd sneg, nego tam, koder drži steza in kjer so globoki zameti, ki smo jih mi orali.

b) 14./V. sem šel v družbi z Zorkom Jelinčičem iz Kamnika proti Skuti. Od Žagane Peči do Cojzove koč je snežilo, imela pa sva tudi globok starejši sneg. Kljub temu sva prišla v 3 1/2 urah na Kokrsko sedlo, ker sva bila lažje optana nego 6./I. Za nama so hodili še trije srednješolci po narejenih stopinjah. Toda kjer se prične hujša strmina, je eden izmed njih omagal in se obrnil nazaj. Ostala dva sta mu sledila, kljub temu, da sva jim z Zorkotom dajala poguma. — S Kokrskega sedla sva šla z Zorkom proti Skuti. Prišla sva do Malih Vrat, toda sredi znane strmine za Vratci sva se morala vrniti. Megla, gladki stari sneg ter udirajoča se plast novega snega sta nama vzela preveč časa, vsled česar sva se obrnila ter šla v Bistrico. — 15./V. sva šla proti Planjavi. Iz Bistrice do Klina sva rabila po kopnem 1 uro, od Klina do vrh

¹ Naslov za event. dopise: Janez Jalen, Ljubljana, Stolno župnišče.

Kamniškega sedla sva delala 3 ure stopinje v sneg, od Kamniškega sedla do vrha Planjave pa sva rabila 4 ure. Morala sva izmenoma delati stopinje v mokri, topeči se sneg, ki se je neprestano zdaj tu zdaj tam sproževal v plazove. S Planjave naju je huda burja hitro pregnala. V 2 urah sva bila na Kamniškem sedlu in v nadaljni 1 1/2 uri v Bistrici — Drugi dan sva odšla v Ljubljano. — Napravila sva napako, da sva si obraze z milom umivala in pozneje s snegom hladila, radi česar se je nama v bližnjem se snegu koža po vsem obrazu hudo vnela.

c) 24./VI. sem šel sam na Begunjščico iz Tržiča. Pot do Prevalje planine pelje po svetu barona Borna, ki je ne pusti markirati. Zato je orientacija težka. Ali bi se baron Born v Tržiču ne dal na kak način pripraviti k popustljivosti? — Iz Tržiča do vrha Begunjščice je 4 ure hoda. Ker sem se z razgledavanjem po Begunjščici precej zamotil in je bila Wilfanova koča zaprta, sem prenočil pri pastirjih na Poljški planini. — Drugo jutro, 25./VI., sem šel v Begunje, nato po dolini peš do Jesenic in z Jesenic na Golico. Popoldne sem hodil po grebenu Karavank tja in sem. Prenočeval sem v koči pod Golicami. Drugo jutro (26./VI.) sem šel preko Jekelja, Petelina, Rožce, Babe, sedla Mlince in Gabnega na Kepe. Od Golice do Kepe je okrog 6–7 ur hoje. Zapadno pobočje Kepe, koder vede steza z vrha k Berta-Hütte, je vse razrito od plazov. Od steze je le še nekaj komaj spoznatnih sledov. Berta-Hütte je pogorela — Potem sem šel na Jepco, v Dovje in z vlakom v Rateče. Dobro bi bilo stezo po Karavankah od Golice do Kepe premarkirati in ponekod popraviti, da bi izabili več turistov v te kraje. — 27./VI. sem šel iz Rateč skozi Planico in žleb na Jalovec. Odšel sem ob 4 h zjutraj. Hodil sem ves dan v megli. Jalovca prej nisem še poznal, zato se nisem mogel nič orientirati. Ko sem prišel iz žleba, nisem mogel najti steze, vsled česar sem udaril kar v skale in pričel plezati proti vrhu. Ujela me je nevihta, pa sem vseeno plezal dalje. Od vrha sem šel po stezi do križpotja med Jalovcem in Ozebnikom. Tu sem stezo radi megle vnovič izgubil. Šel sem po snegu brez smeri navzdol, dokler nisem prišel do stene, čez katero vodi pot DÖAV na Travnisko sedlo in v Koritnico. Šel sem po tej poti do vznožja stene; tu pa se mi je na trdo zamrzlem in od nevihte mokrem snežišču zdrsnilo ter sem padel v 6–7 metrov globoko razpoko. Razpoka je držala ob steni na prosto, a se je končevala s prepadom. Preko tega sem se spustil po vrvi in sem prišel zopet na površje snežišča. Tu se mi je vnovič zdrsnilo, da sem zletel v kamenito grobljo. Pri tem sem prišel ob cepin, ki je ostal nad razpoko zabit, kjer sem se hotel ustaviti, a me je naglica odtrgala od cepina in me vrgla preko njega — Od tam sem šel brez smeri v megli in ves pobit po pobočju Vel. Dnine. Ob temi sem prišel pod Vršič na trentski strani. Tam sem si zakuril ogenj in sem prenočeval ob njem. Ker sem bil od nevihte ves premočen, sem se pri tem prehladil — 28./VI. sem šel v Kranjsko Goro in z vlakom v Ljubljano. (Glej Plan. Vestnik 1923, str. 14).

č) Da bi rešil svoj cepin, sem šel 21./VII. zopet na Jalovec v družbi Zorkota Jelinčiča in Franceta Štruklja. Z avtom smo se peljali do Bovca, odtod pa peš v Log, v Koritnico in h Koritniški koči. Mislili smo, da dobimo tu kako zvezo z Velikim Kotom, pa smo se zmotili. Zato smo preprečkali južno steno Mangarta in tako prišli navzdol spet na stezo, po kateri smo šli potem na Vel. Kot, čez Planico na Travnisko sedlo, potem tja, kjer je bil moj cepin, ki sem ga dobil vsega rjavega, na vrh Jalovca in proti Trenti. Ker smo bili še na Jalovcu, ko je solnce zašlo, nas je ujela noč. Izgubili smo stezo in prenočevali ob ognju sede med ruševjem. — Ko se je zdanilo (22./VII.) smo šli v Trento, na Razor in čez Križke Pode v Vrata. V Aljaževem Domu sem dobil tri tovariše, ki so nameravali iti preko severne stene Triglava (Glej Plan. Vestnik 1922 štr. 171.) Pridružil sem se njim trem; 23./VII. ob 3h zjutraj smo odrinili iz

Aljaževega Doma. V eni uri smo bili pod steno in v nadaljnjih 6 urah smo steno preplezali brez večjih nezdod približno tam, koder je plezal dr. Tuma. Na Kredarici sem se od svojih treh tovarišev ločil, šel sem še na vrh Triglava in nato nazaj v Vrata po stvari, ki sem jih radi teže pustil v Aljaževem Domu. Še isti dan sem se vrnil na Kredarico 24/VII. sem odšel s Kredarice in hitel do koč pri Triglavskih jezerih, kjer sem dohitel tovariša Zorka in Franceta; nato smo vsi trije šli še isti dan dalje preko Bogatina do Sv. Lucije, kjer smo se ločili. Ob koncu ture nas je še ploha premočila.

Drugih tur to leto radi pomanjkanja časa nisem napravil. — Kliment Jug.

6 V letu 1922 sem izvršil sledeče ture:

a) Julijske planine: (22. avgusta — 25. avg.) Soudeleženci: Darinka, Lidija, Zdenko. Tura: Kranjska Gora-Vrščič-Prisojnik-Mlinarica-Razor-Križka jezera-Aljažev Dom Tomiškova pot-Triglav-Velopolje-Vernar-Tosec-Konjščica-Mrzli Studenec-Bled-Lesce-Ljubljana. Tura je trajala 3 dni. V začetku megleno, vrh Triglava krasen razgled. — Po italijanskem ozemlju smo potovali nemoteno, samo po Križkih Podeh nas je podil neki Italijan. Na Križkih Podih bi bila silno potrebna kaka koč, kot izhodišče za Škrlatičino in Razorjevo skupino. (Stavba je že sklenjena. Uredn.). Ta krasna tura se priporoča boljšim hodcem in turistom. Najinteresantnejši del je po mojem mnenju od Prisojnikovega Okna do vrh Prisojnika. (Podroben opis glej v Plan. Vestn. 1923, št. 4 in 5. Uredn.)

b) Kamniške planine (v sredi avgusta). — Soturist Tone Grad. — Tura: Bitrica smer proti Skretu, kjer sva zgrešila pot in plezala naravnost navzgor. Prišla sva na stezo SPD — tik pred vhodom v Turski Žleb, — skozi Žleb na Mrzlo goro in Okrešelj (prvi dan); Savinjsko sedlo-Jezersko sedlo-Križ-Rinka-Skuta-Štruca-ves greben Dolgega Hrbta-Grintavec-Mlinarsko sedlo-Češka koč (2. dan); tretji dan dopoldne dež; vendar sem prišel popoldne preko Dolske Škrbine na Kočno in nato na Kokrsko sedlo. Četrty dan: Kalce (zgrešila sva Greben) — Koren-Zvoh-Kravec-Križka planina-Kamnik-Ljubljana. — Ta tura je dosedaj moja najinteresantnejša. (Daljši popis ture prinese ena prih. številka Pl. V. — Uredn.) — Priporočam turo vsem nekoliko treniranim turistom. Dobro bi bilo, ko bi se zaznamovala pot z Jezerskega sedla na Križ, ker je silno zanimiva. Odcep poti na Greben se mora bolje označiti.

c) Karavanke: (sredi julija). Soturisti: do Tržiča Darinka in Zdenko, dalje: Ivan Pirnat. Tura: Kranj-Babinvrh-po celem na Storžič — (gori prispel v megli, toda v četrt ure se je vse zjasnilo). — Tržič (prvi dan). — Kofce-Pungrat-Škrbina-Košuta-Kladvo-Veliki vrh-Kofce-Sv. Ana (drugi dan). — Sv. Ana-Zelenica (plezala po grebenih, kolikor sva mogla na Vrtačo). — Belščica-Klagenfurterhütte-Stol (tretji dan); Stol-Valvazorjeva koč-Žirovnica-Ljubljana, Tura je lepa in slabšim turistom, razen Zelenice in Vrtače, primerna. Turo sem proizvedel v najhujši vročini; nadaljeval bi jo bil dalje do Kepe, pa se je vreme spreobrnilo.

č) Plitvička jezera: od 4. — 14. julija. — Soturist: Grad Tone. Tura: Borovnica-Pekel-Vinji vrh-Begunje-Cirknica-Vel. Karlovica-Grahovo-Križna jama-Križna gora-Lož (prvi dan); Lož-Babino Polje-Prezid-Čabar-Osilnica (drugi dan); Osilnica-izvir Kolpe-Razlogi, Crni lug-Risnjak-Lokve (tretji dan); Bakar (4. dan) Bakar-Senj s parnikom (5. dan); Senj-Vratnik Sedlo-Žutevode, Švica, Švička jezera-Otočac (6. dan); Otočac-Vrhovine-Leskovac (7. dan); — Ogled vseh Plitvičkih jezer in znamenitosti od Proščanskega jezera do zadnjih slapov Korane in nazaj na Leskovac (8. dan). Z vlakom iz Rudopolja preko Ogulina-Karlova-Novu Mesto (9. dan). V Trebnjem sva obiskala znance, nato domov. (10. dan). — Potovanje ves čas v najhujši vročini, ceste posute preko 5 cm na debelo s prahom, predvsem po Liki. Najinteresantnejše točke: pot

skozi znani Pekel, Križna jama in Križna gora, odkoder je krasen pogled na vso Cirkniško dolino. Krasna je pot ob Čabranki od njenega izvira, kjer tvori takoj slap; do izliva v Kolpo pri Osilnici. Ves čas ob poti umetni slapovi, na obeh straneh strme gore. Diven je izvir Kolpe in še krasnejši je bil razgled z vrh Rišnjaka na Kvarner in otoke. V sinji daljavi so se bliščale Kamniške planine, Tu sem utrgal tudi prve planike; rododendrona je dosti, sploh krasna flora. Koča, ki stoji pod vrhom, je v zelo slabem stanju, sicer je pa markacija dobra. — Nadalje so krasna mrzla Švička jezera, najlepša so pa Plitvička; slap pri slapu, jezero pri jezeru in jedno višje od drugega. Skoro najbolj mi je ugajalo jezero Okrugljak, okoli katerega je krasno izpeljana pot, in kjer je mnogo špilj in jam ter slapov. — Splošno so Plitvička jezera premalo znana nam Slovencem. S solidno postrežbo v hotelu bodo kmalu zaslovela. Po svoji krasoti to zaslužijo.

d) Iz Maribora v Ljubljano: Skupno s Skalaši odšel v Binkoštih iz Maribora čez Mariborsko kočo v Ruško kočo (prvi dan); Ruška koča-Šumik-Klopni vrh, tu ostavil Skalaše in šel ob 12 h dalje z Erkerjem: Rogla-Planinka-Črni vrh-Kopa (tu zašel namesto v Slovenjgradec) v Vuhred (2 dan). Z železnico do Guštajna, na sv. Uršulo-Črna-Bistra (3. dan); Bistra - naravnost po celem preko severnega pobočja na vrh Raduhe-Luče-Podvolovljek - (4. dan). Podvolovljek-Kranjski Rak-Kranjska Črna-Gozd-Mekine-Kamnik-Ljubljana - (5 dan.). — Tura je prav prijetna, posebno v spomladnem času. Markacija po Pohorju je težko sledljiva. Saj ni čuda, ko so vrhovi večinoma travnati in tvorijo pašnike. Jezer nisem videl. Sem se jih gotovo izognil. Razgleda nisem imel na celi turi; večinoma megla ali meglena soparica. — V Črni sva si ogledala znameniti svinčeni rudnik in vzela tudi nekaj svinčenega sijajnika s sabo. — Na Raduhi je bilo na več mestih še dosti snega, predvsem na severni strani; kjer pa je skopnel, so rastle najrazličnejše cvetke. — S Kranjskega Raka je prekrasen pogled na skupino Ojstrice in na Veliki vrh.

e) Razen tega sem naredil še manjše ture: na Šmarno goro, Sv. Jošta, Kum, Krim, Golico, Pršivec — Triglavska jezera (v maju v snegu preko še snežene Komarče) in nižje gričke.

Vladimir Topolovec.

Kotiček.

Kako se v planinah „vlečemo.“ — Lušno je bilo v prijazni sobici Malnarjeve koče! Prišli so turisti Primorci čez italijansko mejo, mi pa od svoje strani. Veseli pozdravi, živi govori, živahno pripovedovanje, končno — kajpada — šaljivke! Gospodična Zorka iz Ljubljane je sedela v kotu in tiho uživala splošno veselje; pogled ji je uhajal na nasprotno stran, na mladega Primorca, simpatičnega mladeniča, ki ji je pogled z obrestmi vračal.

„Hoj, Trtnik, zdaj pride vrsta na tebe. Brž kaj šaljivega.“ „Da, da, Trtnik! Da čujemo!“ so zaklicali vsi, žareči veselja; tudi Zorka ga je izzivajoče pogledala. Malo v zadregi je bil Trtnik, a kmalu se obrne k Zorki ter vpraša: „Gospodična, ali hočete biti elektrizirani?“ „Elektrizirana? Saj vendar ni nikjer električnega toka.“ „Moja elektrika vleče brez toka!“ „Potem dobro! Pokažite!“

Trtnik si izposodi škatlico vžigalic, izotli v sredini gornje strani pokrovčka luknjico, pritrdi 2 vžigalice med škatlico in pokrovčkom, da sta bili črni kapici ven obrnjeni, tretjo vžigalico pa vtakne v izrezano odprtino in meša z vžigalico po škatlici. Obenem naroči Zorki, naj se dotakne s konico kazalcev črnih kapic vžigalic „Ali kaj čutite, gospodična?“ Kljub pridnemu mešanju s tretjo vžigalico ni čutila ničesar. „Ali res ne čutite, ali res ne čutite, kako Vas vlečem?“ Ni ga takoj razumela, —

družba pa v smeh! Zdaj se ji je zaskovalo . . . „Kar od kraja se mi je zdelo, da me — „vlečete“, in smejala se je z drugimi kljub mali zadregi, v katero jo je „zavlekel“. „Oprostite, gospodična: planinska šala! Sicer pa prosim, da se čimpreje revanžirajte.“

In bilo je nadalje lušno. Kar Zorka vstane, še nekoliko rdeča, in vpraša: „Vam je li znano, kako je sv. Jožef sekiro nosil?“ „Ne, ne poznamo!“ „Potem prosim g. Trtnika, da mi služi za eksperiment, ostale pa, da opazujejo.“ Z desnico je položila svojo planinsko palico na rame kakor sekiro, z levico pa je prijala desnico g. Trtnika, češ, naj ji sledi. Peljala ga je skozi sobo, iz kočice, ter pomalem naprej po peščeni, markirani poti proti Črni Prsti Družba je gledala za njima Zahajalo je solnce in obsevalo s poslednjimi žarki skale. Ščip je že bleдел na nebu in lahen vetrič je zapihljal preko rododendrona. Nežni oblaki so lahko plavali po jasni nebesni modrini. Veselo zvončkanje kravih zvoncev jima je udarilo na uho. Osvežujoča sapica je prijetno zaigrala v Zorkinih plavih kodrih. Kakor bi bil prerojen, tako srečnega se je počutil njen spremljevalec. Pozabil je na vse in je pokorno sledil svoji voditeljici. Prispela sta že precej nad kočico, ko je Zorka obrnila smer proti pastirskim kočam. Vesel potoček jima je prekrizal pot, razposajeni valčki so se šumljaje lovili in v jasni vodi se je za trenutek odbila malo zmedena slika Zorkina. A Trtnik je hodil za svojo vodnico in bi še hodil in hodil. Tako ga je pripeljala nazaj k Malnarjevi koči. Glasno odobravanje in tiho muzanje opazovalcev ga je zdrnilo . . . Kaj? Kako? A hipno se spomni in skoraj jecljaše nagovori svojo vodnico: „Tako je sv. Jožef sekiro nosil in . . .?“ „Da! In — oslička vodil!“

Darinka.

Društvene vesti.

Darila. Zdravstveni odsek za Slovenijo je naklonil SPD z ozirom na njegovo delovanje za krepitev narodnega zdravja enkratno podporo v znesku 3.000 — Din. — Odbor mu izreka iskreno zahvalo za tako priznanje, v besedi in dejanju! G. Dr. Vuk pl. Simić, ravnatelj v Zagrebu, je pristopil k SPD kot ustanovni član in je podaril društvu 22.— Din.

Turistovski promet na obmejnih vrhovih. — Slovensko Plan. Društvo v Ljubljani objavlja sledeče: Pokrajinska uprava v Ljubljani poroča, da so izkaznice, kakršne so bile vpeljane za turistovski promet na obmejne vrhove lansko leto (Plan. Vestn. 1922 str. 127), veljavne tudi za letošnje turistovsko sezijo. Pri obisku teh vrhov naj imajo tedaj turisti tudi letos s seboj posebno tako izkaznico Slov. Plan. Društva, ki mora biti potrjena na deželi od pristojnega glavarstva, odnosno politične ekspoziture, v Ljubljani od policijskega komisarijata. Na tej izkaznici SPD mora biti prilepljena fotografija; če pa ima turist že kako uradno legitimacijo s fotografijo, zadostuje ta. Žena in otroci turista ne potrebujejo posebne legitimacije, če so na izkaznici navedeni. Opozarjamo člane SPD, da je Osrednji odbor SPD v Ljubljani izdal lične izkaznice za fotografije, ki se dobivajo v njegovi pisarni Kralja Petra trg 2, po 5 Din komad, kamor se naj pošljeta znesek 5 Din in fotografija. Poštni in morebitni drugi stroški se zaračunajo posebej.

Naročnikom Plan. Vestnika! 1. Oni naročniki, ki so dobili več ko eden izvod štev. 3. Plan. Vestn. za leto 1923, se naprošajo, da nemudoma vrnejo prekošteviline izvode Osrednjemu odboru SPD v Ljubljani. — 2. Naročnike, ki še niso poravnali naročnine za leto 1922, prosimo, da to takoj storijo in obenem poravnajo tudi naročnino za leto 1923. Če pa tega ne mislijo storiti, naj vrnejo vse številke Osrednjemu odboru SPD v Ljubljani. 3. Planinski znaki SPD se dobivajo v Osrednji pisarni SPD v Ljubljani za Din 25.— en komad.

Obzor.

Donaška gora: — Podružnica SPD za Rogatec in okolico v Rogaški Slatini ugotavlja sledeče: Pravilno se reče: Donaška gora, ne pa Rogaška gora, koje ime je ondi nepoznano; pač pa pozna „Donaško goro“ vsak otrok in gostje zdravilišča Rogaška Slatina. Ime Donaška gora je zgodovinsko. Na njenem vrhu je stala še do leta 1740. cerkva, posvečena sv. Donatu, ki jo je večkrat strela porušila, a jo je verni narod vedno znova pozidal. (Na tem mestu je menda stal v dobi Rimljanov tempelj, posvečen bogu solnca), Leta 1740. je vnovič treščilo v cerkvico, zvonovi so ji stakljali po pobočju, dokler se niso na nekem mestu ustavili. Ljudstvo potem cerkvice ni več stavilo na starem kraju, ampak so jo sezidali na mestu, kjer so so ustavili zvonovi, češ, tako je volja svetnika-patrona. Ta cerkva sv. Donata še danes stoji.

Žigi v naših planinskih zavetiščih, njih pravilna imena. — Za markacijski odsek opozarja gosp. Al. Knafelc na sledeče: Preteklo leto je on oskrbel za vse „Domove“ četverooglate žige, da se ločijo od ovalnih v „kočah“. V prihodnje naj rabijo kočje svoje ovalne žige z vijoličasto barvo, Domovi pa četverooglate z rdečo barvo; kajti če že imamo obsežne „Domove“ in skromne „kočje“, naj se tudi v žigih in barvah ločijo. Turisti radi pritiskajo žige na razglednice ali jih drugače zbirajo. Tudi žig na vrhu Triglava se od vseh razlikuje in ima rdečo barvo. Nadalje se naj v imenoslovju uvažuje, da imamo „Aleksandrov Dom“ in ne Aleksandrovo kočjo; tudi žig se tako glasi, takisto napisna tabla in vsi drugi napisi na skalah in tablicah. Imamo tudi le „Kočo pri Triglavskih jezerih“, ne drugače, na žigu v koči in vseh napisih. — (Pri tej priliki naglašamo potrebnost enotnega in po možnosti pravilnega imenoslovja za naše gore; Velika Kopa v Pohorju se n. pr., na kar se je opozorilo tudi pri občnem zboru Mariborske podružnice, še prav često imenuje napačno Velika Kapa — Pohorci namreč o široko izgovarjajo. — Ured.)

† **Fr. Benedik.** (Rojen 7. 10. 1869 pri Sv. Joštu. † 28. 3. 1923 v Kranju). Dne 28. marca t. l. je umrl v Kranju v 55. letu svoje starosti, starejšim posetnikom Sv. Jošta dobro znani Fr. Benedik. Ko se je preselil l. 1906 njegov oče s Sv. Josta v Stražišče, je odšel tudi rajnki France z gore in je kupil v Kranju staro gostilno pri Golarju, ki je dobila po njem ime pri Joštariju Poročivši se z Nežiko Rozmanovo, p. d. Koroščevo iz Stražišča, si je uredil udoben dom. — V njegovi gostilni so se shajali člani Joštarskega kluba; tu se je tudi vršilo dokaj važnih sej odbora Kranjske podružnice SPD. Kot rojen planinec je pristopil rajnki najprej kot član k Osrednjemu društvu; od l. 1899 dalje pa je bil vedno zvest član takrat ustanovljene Kranjske podružnice. Da se je vseskozi zanimal za planinstvo, dokazuje pač najbolj dejstvo, da se ni niti najmanj obotavljal podpreti odbora dejanski, ko se je šlo za zgradbo Prešernove kočje na Stolu. Dasiravno ni delal nevarnih tur, je vendar, če mu je pripuščal čas, rad pohitel v prosto naravo, posebno v priljubljeno Joštarsko pogorje ter je v tem duhu vzgajal tudi svojo družino. — Kdor ga je poznal prej krepkega in zdravega moža, se je moral čuditi, kako je zavratna bolezen korenjaka v kratkem predručila. 4 krat se je podvrget mučni operaciji, a zastoj! Bela žena si ni dala iztrgati svoje žrtve! — Dne 28. marca je tedaj ugasnilo oko njemu, ki si je tako želel še živeti v krogu svoje žene in 7 otročičev! — Dva dni pozneje smo ga ponesli na Kranjsko pokopališče. Spreveda se je udeležila poleg Sokola, Narodne Čitalnice in požarne brambe nepregledna množica iz mesta in okolice — najbolj jasan dokaz, kako priljubljen je bil rajnki. Planinsko podružnico sta zastopala ofici-

jelno načelnik in tajnik. Pred hišo žalosti in na grobu je zapel čitalniški pevski zbor pod vodstvom g okr. šol. nadzornika V. Rusa ganljivi žalostinki.

Počivaj, dragi France, mirno na kraju, kjer spi nevzdradno spanje „prezident“ Joštarskega kluba, kjer počivajo njegovi in Tvoji prijatelji Bolia, Evgen in Pepe! Z.

Vodnikov „Veršac.“ — V krstni matici županije Bohinjska Srednja vas, ki sega od 2. maja 1784 do konca februarja 1804, se nahaja na prvem praznem listu sličica, narisana s črnilom od precej spretne roke. Predočuje nam Triglavsko skupino z nekaterimi sosednjimi vrhovi. V ospredju stojita na levi Mišelj vrh, na desni Tolstec (Tošč) z Velikim Dražkim, med Mišelj vrhom in Tolstcem Velo Polje, zadaj nad Mišelj vrhom pa se dviga gora, nad katero stoji ime Vershaz (Veršac). Na nobenem še tako natančnem zemljevidu ne najdemo tega imena. Pozna pa goro s tem imenom naš prvi pesnik in eden prvih slovenskih hribolazcev, Valentin Vodnik. Posvetil ji je celo navdušen slavospev „Na Veršacu“. Pesem je bila prvič tiskana l. 1806 v Vodnikovi zbirki „Pesmi sa pokušino“. Razni naši slovstveniki in hribolazci so si že belili glavo, katero goro misli Vodnik pod tem imenom. Nekateri so trdili, da je to Mali Triglav, drugi so se odločili za Kanjavec, nekateri so celo menili, da je to Mišelj vrh. Dodobra in, menimo, končno veljavno je rešil to vprašanje dr. Henrik Tuma v svojem spisu „Kanjavec in Vršac“ v Pl. Vestniku l. XXI, št. 2, str. 32 in sl. Vršac je nekaj podaljšek Kanjavca proti zahodu. Od doline Triglavskih („Sedmerih“) jezer se vidi kot podolgast, zložen greben, precej nižji od Kanjavca (Kanjavec 2566 m, Vršac 2194 m). Od trentske strani pa se dviga Vršac kot mogočen, samostojen vrh. Vodnik je pristavil pesmi „Na Veršacu“ pripombo, da je „Veršac najvišji snežnik za Triglavom“. Ali ni vedel, da je Kanjavec višji? Njegove opazke si drugače skoraj ne moremo razlagati, kakor da on zaznamuje z imenom Vršac vso skupino Kanjavca. Malo čudno bi bilo, če bi se ne bil vzpel od Vršaca še na najvišji vrh Kanjavca, ki je od Vršaca lahko dostopen. Tudi vrh, ki nam ga kaže omenjena sličica iz bohinjske krstne knjige in ki nosi ime „Vershaz“, ne more biti po svoji obliki drug kot Kanjavec. Zanimivo bi bilo tudi dognati, kako je nastala omenjena skica. Če pomislimo, da je v tistem času, ko se je rabila dotična krstna matica, služboval Vodnik na sosednjem Koprivniku (od 1793 do 1796), morda ne bo neupravičena misel, da je med to sličico in Vodnikom ter njegovo potjo na Vršac neka zveza. Risati bi jo bil utegnil tedanji župnik Anton Schliber, ki ima krasno pisavo v matici; kdo drugi bi si pač ne bil drznil risati kar v krstno knjigo. V župnišču v Srednji vasi je bilo kakor kasneje, tako posebno tedaj zatočišče obiskovalcev Triglava. Domači gospodje so že tedaj hodili na Triglav in na sosednje vrhove, kakor nam pripoveduje Valentin Stanič v svojem opisu triglavske poti. Imenovani goriški kanonik, pisatelj, učenjak in prvak naših turistov piše v svojem spisu: „Etwas über meine Reise auf den Triglou in Oberkrain, angefangen am 18. September 1808“, da se je zatekel v župnišče v Bohinjski Srednji vasi, kjer mu je tedanji kaplan Jakob Dežman, ki je bil že na Triglavu, natančno popisal vso pot.

Ivan Kogovšek.

Planinski koledar. — Letnik 1923 je popolnoma zasežen, ne pa plačan. Precej jih je, ki ga kljub nizki ceni ne plačajo, čeprav niso javili nesprejema. Ali je to . . . ? Na razpolago je še letnik 1922, ki se razpošilja samo po povzetju. — Vsled izgub pri povojnih letnikih bomo za l. 1924 izdali koledar (z omrežjem Pohorja in Frischaufovega Doma, ev. še Češke in Cojzove koče) edino v slučaju, da ga naročijo nanovo vsaj vsi

¹ Prvič priobčeno v „Zeitschrift des D. u. Ö. A. V.“ za l. 1885., po rokopisu v kranjskem deželnem muzeju. — (Ta spis bomo priobčili v eni prihodnjih števil. — Uredn.)

stari naročniki. Ker se tiskovinskih pošiljatev preveč izgubi, se bo pošiljal po povzetju. — Ako podružnice, oz. posamezniki, že sedaj nabirajo naročnike ter pošljejo nabiralne pole, jim pošljemo naročeno število v poštnem zavitku, naprej plačane izvide pa priporočeno. — Komur je na tem, da naš koledar redno izhaja, naj ga že sedaj naroči; kdor pa ne reflektira nanj, naj to naznani, da se ne razmetava visoka poština. Tudi inserenti, osobito novi, naj se že sedaj zglasijo. Cena koledarju bo s poštino 15 Din. Ako se ne zgasi zadostno število odjemalcev, za l. 1924 naš planinski koledar ne izide. — Br. Rotter, Maribor, Krekova ul. 5.

Otvoritev naših koč in Domov. Vse leto se oskrbujejo: hotela Sv. Janez in Zlatorog ob Bohinjskem jezeru, Mariborska in Ruška hoča na Pohorju. — Izza Binkošti so nadalje otvorene: Spodnja koča na Golici, Kadilnikova koča na Golici, Aljažev Dom v Vratih, Valvazorjeva koča na Stolu, koča v Kamniški Bistrici, koča na Kamniškem sedlu, koča na Veliki Planini, Cojzova koča na Kokrskem sedlu, koča na Urški gori in koča na Klopnem vrhu v Pohorju. J.

Planinstvo in porodništvo. — Znano je, v kako silnih skrbeh je Francija zaradi strahovitega padanja števila porodov, in kako so trudi, da bi zakonske odvrnila od „francoskega“ načela samo „dveh otrok“, v novejšem času celo le enega ali nobenega. Zakonski, ki imajo več otrok, uživajo razne prednosti in dobivajo v raznih oblikah darila. Med drugim sta francoski planinski društvi „Touring Club de France“ in „Club Alpin Français“ v Lautaretu (Francoske Alpe) leta 1921 s svotami po 3300 frankov obdarila žene 7 pianinskih vodnikov, ki so imele najmanj 7 otrok, rojenih v višini nad 1000 m. (Po „Journal des Débats“ z dne 26. 6. in 28. 6. 1921). J. T.

Erjavčeva koča (1523 m) ob prelazu Vršču. Na holmčku, 10 minut pod Vrščem (1611 m), leži prijazna planinska koča, ki jo je Slov. Plan. Društvo preuredilo iz bivše za vojne popolnoma izropane in napol razdrte Vossove koč. SPD je kočo zopet popravilo in opremilo, postavilo novo verando in uredilo prostor okoli koč. Koča ima sedaj poleg prostorne z novim štedilnikom opremljene kuhinje lično obednico in verando, 6 ločenih sobic z 11 posteljami ter 3 večja skupna ležišča. V poletni sezoni je oskrbovana. Tako nudi dobrodošlo zavetišče za izlete v pogorju od Jalovca do Razora in nadomestuje Dom na Vršču, ki leži že onstran meje na italijanski strani, in je (zaseden po laški finančni straži) turistom nepristopen. Ob koči je senčnat smrekov in mecesnov gozdič, na strani proti mogočnemu Prisojniku (2547 m) in proti Pišenci ter onstran proti pogorju Škrlatice pa je razgled odprt. Na sliki imamo pred seboj koč izza časa njene otvoritve leta 1922. Iz ozadja se dvigujejo odrastki Prisojnika in vrh Škrlatice.

Vsebina: Jakob Aljaž: Planinski spomini (Str. 81). — Janez Kveder. Božič v snegu (Str. 84). — „Aljažev klub SPD“ (Str. 88). — Čez hrib in dol (Str. 89). — Kotiček (Str. 92). — Društvene vesti: Darila. Turistovski promet na obmejnih vrhovih. Naročnikom Plan. Vestnika (Str. 93). — Obzor: Donaška gora. Žigi v naših planinskih zavetiščih in njih pravilna imena. † Fr. Benedik. (Str. 94.) Vodnikov „Veršac“. Planinski koledar. (Str. 95). Otvoritev naših koč in Domov. Planinstvo in porodništvo. (Str. 96). — Slika (na prilogi): Erjavčeva koča (1523 m) ob prelazu Vršču.

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Erjavčeva koča (1523 m) ob prelazu čez Vršič

Fot. dr. Stanko Tominšek